

Ezerarcú könyvtár

Beszélgetés Békés Megyei Könyvtár vezetőjével, Rakonczás Szilviával

A Békés Megyei Könyvtár vezetője Rakonczás Szilvia. Az évek alatt sokat változott az intézet küldetése: kibővült, megújult, miközben a könyvtár területe csökkent. A partnerszervezet által fogadott négy kulturális közfoglalkoztatott sokféle tevékenységben próbálhatja ki magát.

Fekete Katalin: *Mikor értesült először a programról?*

Rakonczás Szilvia: A Nemzeti Művelődési Intézet munkatársaitól közvetlenül hallottam először a kulturális közfoglalkoztatási programról. Rögtön az első lehetőséget megragadtuk és azonnal kértem munkatársakat. Nagyon kellett a segítség, hiszen kevés munkatárs küzdött a sok-sok feladattal. Azóta már a harmadik programnál tartunk és mindig nagyon kedvező tapasztalattal gazdagodtam. Önálló feladatellátásra képes, kreatív munkatársakat biztosított számunkra a Művelődési Intézet, igaz, szerencsére volt is alkalmunk jelezni, kivel szeretnénk dolgozni.

F. K.: *Bemutatná a csapatát?*

R. Sz.: Pillanatnyilag 32 munkatársam van, ehhez jön még átlagosan 13 közfoglalkoztatott, négy kulturális közösségi munkás, de meg kell említeni azt a tíz diákot is, akik júliusban és augusztusban dolgoznak nálunk, illetve folyamatosan feladatot tudunk adni két, három, esetleg négy középiskolásnak is, akik az iskolai

közösségi szolgálatukat töltik nálunk. Az állandó munkatársaknak természetesen nagy segítség, hogy jönnek újak. Általában viszont nehézség, hogy sokan rövid időt töltenek az intézményben, a betanításuk viszont igénybe vesz néhány hetet, meg kell ismerni őket. Éppen ezért örültünk a Kulturális Közfoglalkoztatási Program mostani hosszabb, egyéves periódusának. Ennyi idő alatt ki lehet bontakozni, meg lehet szokni az intézmény légkörét, meg lehet tanulni az aktuális feladatokat. Mindig van olyan munka, amire be lehet tanítani valakit. Mielőtt az első kulturális közfoglalkoztatott megérkezett hozzánk, még nem volt kialakult képem arról, miképpen folyik majd az itteni munkavégzésük. Azóta már sokkal okosabbak vagyunk. A könyvtár kulturális intézmény és közgyűjtemény is, és nekünk is feladatunk, hogy rendezvényeket tartunk. A program nyújtotta segítség révén egyrészt a kulturális szolgáltatásokra hívjuk fel a figyelmet, hogy minél több embert újra és újra hívni tudjunk a könyvtárba és rászoktassuk a könyvtárhatalmatra. A munka másik nagy részét a helyismereti, helytörténeti adatbázisok feltöltése jelenti. A közfoglalkoztatottak előveszik a könyvtárosok által fontosnak tartott régi újságokat, könyveket, és szkennelik őket, felismertetik a karaktereket,

képeket szerkesztenek. Minderre az elektronikus könyvtárunkban, illetve a BékésWiki online helyismereti enciklopédia miatt is szükség van. De más aktuális tevékenységben is közreműködhetnek a közfoglalkoztatottak. Nyáron például a Békéscsabai Jókai Színház előtt, a főutcán működik egyfajta kihelyezett könyvtárként

a „Lapozgató” című sátor, ahova be lehet ülni megpihenni, olvasni, nézelődni.

F. K.: *Megtudhatunk néhány dolgot a könyvtárról?*

R. Sz.: A második világháború után, 1945-ben Féja Géza kezdett könyvtárszervező munkába a gazdátlaná vált könyvgyűjteményeket felhasználva. Az intézményt 1952-ben alapították, a mostani épületet 30 esztendeje adták át – ennek az évfordulóját ünnepeljük a napokban. Az első igazgató Lipták Pál festőművész, néprajzi gyűjtő, Kossuth-díjas könyvtáros volt. Nagy részben neki köszönhető, hogy Békés megyében alapították az első megyei könyvtárat, amely azóta nagyon sokat változott. Kíváncsi lennék, mit szólna hozzá, hogy az általa oly szeretett épület funkciója mennyit változott az elmúlt évek, évtizedek alatt. Én személyesen nem ismerem, de akik dolgoztak vele, azok a mai napig emlegetik, hogy „Pali bácsi” idejében ez így volt vagy úgy volt. Az alapján, amit olvasok róla, kiderül, hogy elég határozott ember volt, és ahhoz, hogy egy ilyen jól működő könyvtárat hozott létre, kellett az ő karakán személyisége. Ugyanígy mély nyomot hagyott Ambrus Zoltán is, aki 1985-től 2008-ig vezette az intézményt, majd következett Hajnal Lajos és Hrabovszki Mihály. Az intézmény 2013 óta újra városi fenntartásban működik.

F. K.: *Ha könyvtárról van szó, egy átlagos ember újságolvasásra, könyvkölcsönzésre, zenehallgatásra gondol. Pedig ennél sokkal több a feladat.*

R. Sz.: Sok olyan munka folyik a háttérben, amit a legtöbben nem látnak. Folyamatosan fejleszteni kell, fel kell tární, meg kell őrizni, esetleg rendelkezésre kell bocsátani a gyűjteményünket, bővíteni kell a könyvtár állományát, de számon is kell tartani a gyűjteményt, biztosítani kell az elektronikus könyvtári dokumentumok elérhetőségét, kulturális, közösségi, közművelődési rendezvényeket kell szervezni, közhasznú információkat kell nyújtani, de folyamatosan

karban is kell tartani a szabadpolcos rendszert, koordinálni kell a települési könyvtárak fejlesztését. A megyei könyvtárhoz 43 kistélepülés tartozik, itt a könyvtár kötelessége könyvet venni, folyóiratot előfizetni, informatikai képzést tartani az olvasóknak, illetve a lakosságnak. De itt is fontos állományellenőrzést végezni vagy éppen válogatni.

F. K.: *Volt olyan munkatársuk, aki bevált, esetleg fel is vették?*

R. Sz.: Az egyik fiatalember, Levente, aki korábban kulturális közfoglalkoztatottként dolgozott a könyvtárban, most már közalkalmazott és nagy hasznát vesszük az informatikai munkájának. A mostani fiatalok is nagyon jól beváltak. Mindenkinek legalább közép fokú végzettsége van, de többen egyetemet is végeztek. A 28 éves Andrea például korábban felsőfokú végzettséggel boltban dolgozott. A Nemzeti Művelődési Intézetnél koordinátor, nálunk digitalizál, kiállításokat szervez, de ha arról van szó, programokon hoszteszként dolgozik. Fanni 19 éves, érettségi után jött hozzánk. Nagyon jól ki tudjuk használni a kezűgyességét. Nagyon kreatív, az ünnepi könyvhétre például tudásvárat épített, helyes, textilfigurákat készített a gyerekkönyvtárba, a kicsiknek rajzol egy tájékoztató füzetet a könyvtárhasználatról, de segít a kölcsönzésben is. Máté a maga 20 évével bővíti a számítógépet, nagyon sokat segít a

nelemből. Akkortájt hallottam a rádióban egy riportot, hogy milyen rossz állapotban vannak az iskolai könyvtárak és elhatároztam, hogy akkor matematika-könyvtár szakra megyek. Felvettem Szombathelyre, de mire végeztem, nagyon nehéz volt elhelyezkedni, és a szívem egy iskolába húzott volna, matematika-könyvtár szakosként. Végül egy kollégiumban helyezkedtem el könyvtárosként 1980-ban. 1984-től a békéscsabai 10-es iskolában dolgoztam, amit nagyon szerettem. Imádtam tanítani, pezsgő könyvtári élet folyt. Utána a Pedagógiai Szakkönyvtárba kerültem. 2007-ben összevonták a megyei művelődési központot, a pedagógiai intézetet és a megyei könyvtárat. Ugyanabban az évben az igazgató úr elment nyugdíjba és a megyei önkormányzat vezetője felkért, hogy igazgatóhelyettesként vezessem az összevont intézményt, hiszen tanári és könyvtár végzettségem is volt, vagyis mindkét területre ráláttam. Amikor jött a felkérés, meglepődtem, szóhoz sem jutottam. Végül is úgy mondtam igent, hogy ez biztosan csak átmeneti helyzet lesz. Az utolsó percig hezitáltam, hogy beadjam-e a pályázatomat.

F. K.: *Könyvtár vezetőjeként bizonyára sokat olvas.*

R. Sz.: Sokat, de nem mindig azt, amit épp szeretnék. Most, hogy készülünk az ünnepségre, Lipták Pált és Féja Gézát olvasom szabadidőmben. Sokat olvasok könyvbemutatókra készülve is, a legtöbb olvasmányt a munkám adja. Viszont ha nyugdíjas leszek, a magam örömeire is falhatom majd a könyveket!

digitalizálásban, de ha programokról van szó, akkor is bármilyen segítő munkával megbízható. Rita felsőfokú végzettséggel bír, 24 éves. Segíti a települési könyvtárakat és állománygyarapító feldolgozó munkát végez. Új kezdeményezésekkel is előállnak. Kitalálták például az irodalmi megfajtott: színészek vezetésével középiskolásoknak általános műveltségi, művészeti délutánt tartanak havonta egyszerűen.

F. K.: *Volt olyan, akivel nem boldogultak?*

R. Sz.: A kulturális közfoglalkoztatottak közül nem. Velük mindig jobban tudunk együttműködni, mint azokkal a közmunkásokkal, akik három hónapot töltenek nálunk, és igazából időnk sincs megismerni őket. De a „nehéz” emberekkel is megtaláljuk előbb-utóbb a közös hangot, s az együttműködés lehetőségét.

F. K.: *Hosszútávon milyen formában tudna együttműködni a mostani közfoglalkoztatottakkal?*

R. Sz.: Nagy álmom, hogy ne csak gyűjtsük a helytörténeti, helyismereti adatokat, hanem be is mutathassuk a kistelepüléseken. Közérdeklődésre számot tartó programokat szervezünk, az igényfelmérést folyamatosan, szélesebb körben szeretnénk megvalósítani.

F. K.: *Könyvtár szakos közfoglalkoztatottal találkozott már?*

R. Sz.: Személyesen még nem. S szerintem nem azért, mert a könyvtár szakosok olyan könnyen elhelyezkednek a szakmájukban.

F. K.: *A saját pályája hogyan alakult?*

R. Sz.: Érettségi előtt annyit tudtam, hogy szeretnék pedagógusként dolgozni, hiszen a szüleim is tanítók voltak és a népművelő szak is nagyon tetszett. Szeged azonban keresztülhúzta a számításaimat, ugyanis népművelőnek nem magyarból kellett felvételizni, mint addig, hanem törté-

RAKONCZÁS SZILVIA Szombathelyen végzett matematika-könyvtár szakon. 1980-ban kollégiumban könyvtárosként helyezkedett el, majd 1984-től a békéscsabai 10-es iskolában dolgozott. Utána a Pedagógiai Szakkönyvtárba szerződött. 2007 óta vezeti a könyvtárat, előbb igazgató-helyettesként, majd igazgatóként.

FEKETE KATALIN GABRIELLA a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Főiskolai Tanárképző szakán végzett magyar-művelődésszervező szakon. Tizenhárom évig dolgozott a Békés Megyei Hírlapnál újságíróként. 2015. februárja óta a Nemzeti Művelődési Intézet Békés Megyei Irodájában módszertani referens.